

Landelijke Beroepsgroep
Begeleiders Onderwijs

Beter Begeleiden Jaargang 11, nummer 1

Beter Begeleiden is een uitgave van de Landelijke Beroepsgroep voor Begeleiders in het Onderwijs (LBBO).

De LBBO richt zich op intern begeleiders, jonge-kindspecialisten, ambulante begeleiders, gedragspecialisten, beeldbegeleiders en specialisten begaafdheid.

LBBO

Leyensweg 113 A5
3721 BC Bilthoven
Telefoon: 085-7606246
E-mail: kantoor@lbbo.nl
Website: www.lbbo.nl

Coördinatie

Petra van de Pol

Eindredactie

Femke van den Berg, Bureau Bisontekst
Veronique van der Waal, Schrijfveer

Hoofdreductie

Elleke van den Burg-Poortvliet

Redactie

Engelien Houben-Feddema, Josje Jaasma,
Anita de Jong, Nettie Kramer, Ingrid Nuijt,
Lidy Peters, Joke Verwoerd

Aan dit nummer werkten mee

Marion van Binsbergen, Petra Butler, Nienke Bolderheij,
Mirjam Cox, Ilse Disseldorp, Betsy Gerritsen,
Marisca Milikowski, Angela Kouwenhoven-de Waardt,
Johanneke Mijnhardt, Sanne Pronk, Doenja Scheffel,
Erik van Schooten, Ellin Simon, Jurgen Tijms,
Kaat Timmerman, Hans Vreekamp

Beeld

Nationale Beeldbank, Tom van Limpt Fotografie,
Shutterstock, Stocksy, Unsplash, Uitgeverij Acco en eigen
beeldmateriaal van auteurs en geïnterviewden

Concept vormgeving

Buitengewoon Concept

Vormgeving/Druk/Sales/Verspreiding

Elma Media B.V.

Oplage

5000

Versijning

Beter Begeleiden verschijnt zes keer per jaar
en wordt per post verstuurd naar alle leden
van de LBBO.

Copyright 2021

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd,
overgenomen of openbaar gemaakt, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever. De uitgever is niet
aansprakelijk voor enig handelen op grond van
de in dit blad gegeven adviezen en/of gedane mededelingen.

Redactioneel

Voorspelbaarheid

Heb jij goede voornemens voor 2021 gemaakt? Ik ben er meestal niet zo van, maar in de kerstvakantie blik ik doorgaans wel even terug en vooruit. Waar ben ik tevreden over en wat ga ik komend jaar anders doen? Maar ... in tijden van corona is alles anders. Plannen maken is knap lastig. Want hoe hangt de vlag er over een paar maanden bij? Je herkent dat vast ook in je werk. Over álles wat je in groepsverband wilt organiseren, moet je drie keer nadenken. Hoe geef je die scholingsdriedaagse vorm? Hoe voer je dat moeilijke gesprek met ouders als je hen misschien niet persoonlijk kunt ontmoeten? En hoe gaan de landelijke examens dit jaar precies verlopen?

Dat de toekomst onzeker is, is niet alleen vanuit praktisch oogpunt ingewikkeld. Ook je gemoedstoestand kan er flink onder lijden. Niet zo vreemd natuurlijk. We weten door ons werk met kinderen maar al te goed dat voorspelbaarheid rust geeft. Van onzekerheid word je onrustig, of misschien wel bang. Dat blijkt wel als je even googlet op 'angst en corona'. Er verschijnen dan talloze rijtjes met tips voor hoe je angst en spanning te lijf kunt gaan. Nu we meer dan ooit het gevoel hebben geen controle te hebben, lijkt angst volop aanwezig.

Bij kinderen en jongeren lijken angstproblemen ook toe te nemen (al zijn er over kinderen onder de twaalf geen actuele cijfers, zie nji.nl). In deze *Beter Begeleiden* lees je onder meer een artikel over hoe je bange kinderen goed begeleidt. Dr. Ellin Simon en Petra Butler (Open Universiteit) beschrijven dat de gevolgen van angstproblemen ernstig kunnen zijn. Ze geven allerlei tips en raden onder meer aan om niet-helpende gedachten bij kinderen op te sporen en te vervangen door helpende.

Als voorspelbaarheid ver te zoeken is, hebben veel volwassenen volgens mij ook baat bij deze helpende gedachten. En ook die heb je in een mum van tijd op internet gevonden, zoals deze: 'Ik vertrouw erop dat het steeds beter gaat' en 'iets niet weten is niet erg' (A. de Vreede, 2013). Ik steek ze in mijn broekzak en ... ga plannen maken!

Elleke van den Burg-Poortvliet
hoofdreducteur@lbbo.nl

Inhoud

- 06** *De 'Beertjesmethode'*
Interviews met Kaat Timmerman, leraren en begeleiders over deze zelfinstructiemethode.
- 11** *Recensie Papa draak wordt niet meer beter*
Troostboek voor kinderen met een ongeneeslijk zieke ouder.
- 12** *Onder de radar*
Marisca Milikowski vertelt waarom het jammer is dat dyscalculie bij leerlingen met een hoog IQ vaak laat wordt herkend.
- 16** *Thuiszitters*
Waarom vallen leerlingen uit op school? En wat is ervoor nodig om wél iedereen binnenboord te houden?
- 21** *Recensie Bestaat dyslexie?*
Bundel van zeven artikelen over dyslexie, die tot nadenken stemmen en veel gespreksstof opleveren.

22

Angstige leerlingen

Hoe help je bange kinderen om meer te durven?

Naar school met een visuele beperking

Ilse Disseldorp legt uit wat het betekent om een blinde of slechtziende leerling op school te hebben.

26

Column Sansevieria

De drie allerfijnste dingen van het maken van to-dolijstjes.

31

Bijzondere kinderen

In deze rubriek belichten we een bijzondere of zeldzame aandoening, stoornis of eigenschap bij kinderen. Deze keer: Cerebral Visual Impairment (CVI).

32

Het 'Protocol ERWD'

Samenwerkingsverband PO-ZK ontwikkelde handreikingen die scholen helpen bij de implementatie van het 'Protocol Ernstige RekenWiskunde-problemen en Dyscalculie'.

34

Topboek!

De must-reads van Betsy Gerritsen en Angela Kouwenhoven-de Waardt.

41

Agenda en ledenacties

43